

EDITORIAL

Upozornění: podobnost níže popisovaných postav se skutečně žijícími osobami není náhodná. Vlastní chyby a nedostatky nevidíme totiž na sobě – od toho jsou tu ti druzí.

K sepsání odborné publikace vedou autory různé motivy, které se vzájemně prolínají a někdy i vylučují. Motivací může být radost z tvorby a objevování nového. Může jí být profesní kariéra – publikací se třeba plní penzum standardů pro získání habilitace či profesury. Může jí být i tlak zaměstnavatele na plnění nějakých „bodů“, podle kterých se poté ukrojí část koláče ze státního rozpočtu.

Často je publikace výsledkem řešení projektu a naplňuje tedy slib daný poskytovateli dotace. Část autorů jistě sleduje i hmotný prospěch. Ne snad přímo z honorářů, které jsou u právnických článků obvykle zanedbatelné nebo nulové (znám ale autora, který se svůj drobný honorář počítaný podle počtu znaků snažil „přifouknout“ tím, že za každé slovo – ke zdesení sazeče a pobavení redakční rady – přidával tvrdé mezery). Finanční prospěch obvykle následuje se zpožděním – ve formě odměn za posudky a přednášky.

Motivem může být také sláva – ten heroin pro ego, soutěž s kolegy či jakékoliv jiné formy psychické stimulace. Příkladem těch dalších může být oblíbený model zlobivého hochy, který hyperkritickými výlevy (marně) hledá autoritu, která by ho usměrnila. Sebepotvrzení jistě můžeme získat i z negativních reakcí; ty pozitivní ale mají jednu výhodu – jsou podstatně příjemnější.

Nevím, který motiv generuje nejlepší články, ale hodně bych sázel právě na ten první a poslední – tedy na směs tvořivé radosti s nabíjející legální drogou. Výsledkem může být text, v němž autor – s nadšením malého děvčátka, které na sebe v ložnici potají navěší maminčiny šperky a nyní se zálibně pozoruje v zrcadle – v rámci fundovaného rozboru ocituje polovinu knižních titulů ze své knihovny a ozdobí jej exkurzy do exotických právních řádů nebo nevidanými formulacemi.

Stejně jako jsou různé motivy, liší se i jejich intenzita. O ní – alespoň u většiny lidí – rozhoduje okolí. Řízný demotivační políček těm autorům, kteří píšou pro radost a pro slávu v oboru občanského práva, dal Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 7. 6. 2017, sp. zn. 23 Cdo 3894/2015. Soud v něm posuzoval notoricky známý problém: smluvní strany si ujednaly, že když jedna z nich poruší smluvní povinnost a druhá z toho důvodu vypoví závazek, zaplatí porušující strana smluvní pokutu. To, co vědí rozumné strany při uzavírání smlouvy („když poruším smlouvu a druhá strana smlouvu vypoví, tak něco zaplatím“), bohužel stále nedochází ani po letech soudu Nejvyššímu. Ten vyšel ze své oblíbené mantry, že „není možno smluvní pokutu vázat na výkon práva“ a žalobu zamítnul.

Tato judikatura je neobhájitelná. Je také oblíbenou potravou pro akademické dravce, kteří ji už několik let oprávněně cupují na kousky jako rozhodnutí pomíjející výklad právního jednání (a odmítající připustit, že strany toho o dané smlouvě vědí více než soud). Akademičtí kritici se ale po přečtení rozsudku snad museli štípat do ruky - aby si potvrdili, že existují. V odůvodnění samotném totiž není ani zmínka o nějakých doktrinárních diskusích nebo odlišných názorech v odborné literatuře. Jako kdyby ti dravci žili v utajené rezervaci, kam soudci dovolacího soudu nemají přístup.

Možná si ale tu soudcovskou slepotu i trochu zasloužíme: v naší komunitě není tajemstvím, že někteří autoři jsou schopni jeden článek recyklovat donekonečna, dokonce pod stejným označením, a to v časopisech různého oborového zaměření – zejména těch nových a nezavedených. Až si nějaký doktorand knihovnictví za sto let dá tu práci, možná těch recyklací jednoho a téhož textu napočítá přes...třicet, čtyřicet? – a teď nežertuji.

Můžeme to samozřejmě vidět jako příběh odpudivého grafomana, který zneužívá hladu časopisů po příspěvcích a ukájí nějaký hlad vlastní (vykračuje si přitom v tradicích raných devadesátých let, kdy šlo o poměrně běžný jev).

Můžeme to ale celé vidět i jinak: někdo prostě ten úkol ukázat stav věcí vzal na sebe.

Josef Kotásek